

Dues mesures per desbloquejar el tancament del sistema polític

Jordi Conde Castejón

Professor de Dret Constitucional de la Universitat de Barcelona

Sens dubte estem davant d'una conjuntura de canvis profunds. Les recents eleccions del 20 de desembre han posat de manifest la fallida del bipartidisme, el que dóna lloc a un escenari d'ingovernabilitat i evidencia la crisi de representació estimulada per un sistema electoral defectuós que urgeix canviar. A la crisi del sistema de representació s'associa la qüestió de l'estructura territorial del poder polític estatal en sentit ampli. Tot això dificulta enormement la formació no només de majories socials capaços de recolzar un projecte polític i social adequat als interessos generals sinó fins i tot la formació d'una majoria de govern que estigui en condicions d'afrontar els reptes urgents de la legislatura, especialment en el terreny social i laboral.

Els comentaris post-electorals fets des de tot l'espectre polític-ideològic semblen coincidir en que és necessari i urgent avançar en les reformes socials i constitucionals. No obstant això, la composició de les Corts Generals resultant de les eleccions no permet anar molt més enllà i la repetició de les eleccions, com passaria a Catalunya, amb el vigent sistema electoral no sembla que llancés un resultat molt diferent. En certa manera, tant en l'àmbit estatal com en l'autonòmic català, el sistema político-constitucional sembla haver-se col·lapsat, o, si es vol, haver assolit el màxim punt de tancament respecte de les demandes de diversa naturalesa que el sistema ja no està en condicions de processar.

Abans d'emprendre les reformes estructurals que són necessàries i a la vista de l'actual situació de bloqueig en les Corts i al Parlament, potser podria aconseguir-se un ampli consens, sustentat en una majoria suficient, sobre dues qüestions que permetrien desbloquejar l'actual situació de tancament institucional i política. La primera seria acordar un pla de xoc social i laboral per fer front a les situacions més urgents. En aquest pla s'hauria de comprometre a les CC.AA i als ajuntaments quant a la seva aplicació. L'experiència acumulada en altres plans anteriors acredita que això és perfectament possible i que és l'única manera de comprometre l'esforç col·lectiu de totes les institucions. La segona qüestió és la reforma urgent d'alguns aspectes de la LOREG, sense tocar la Constitució. N'hi hauria prou simplement amb modificar la llei en el que fa referència al nombre de diputats, que passarien a ser 400, a la modificació de la circumscripció electoral, passant les províncies a ser 17, coincidint amb les comunitats autònomes, limitant a 1 el nombre mínim de diputats per cadascuna de les províncies i adoptar una fórmula electoral més proporcional, de restes majors en qualsevol de les seves concrecions, en lloc de l'actual llei d'Hondt. Òbviament la composició del Senat provincial canviaria radicalment, de 50 províncies passaríem a 17, de manera que els senadors autonòmics

Institut de Dret Públic

Adolf Florensa, 8, 1r pis Tel. (+34) 93 403 45 35
08028 Barcelona Fax. (+34) 93 403 45 36
www.idpbarcelona.net mdp@ub.edu

vindrien a suposar gairebé la meitat d'un Senat molt més reduït, que en certa manera, compensaria l'increment de diputats. No cal dir que la "visibilització" de la plurinacionalitat segons uns o la federalització del poder legislatiu de l'Estat, segons altres, aconseguiria una quota més gran que l'actual. D'un sol cop amb aquesta reforma s'avançaria en la federalització de l'Estat i, sobretot, seria possible intentar formar noves majories polítiques que estiguessin en condicions d'iniciar formalment un procés de reforma constitucional d'ample abast. Els treballs tècnics per a una reforma com la suggerida, que es realitzaria estrictament en el marc de la Constitució sense modificar-la en absolut, estan en gran part fets des de fa temps. Aquí estan disponibles els magnífics informes del Consell d'Estat de 2006, sobre la reforma constitucional i de 2009, sobre la reforma electoral, que es poden consultar a la seva pàgina web. Quant a la modificació del mapa provincial val la pena subratllar dues coses: la Constitució no fixa el nombre de les províncies i és la LOREG, en el que fa referència a la seva configuració com a circumscripció electoral, la font crida a determinar el seu nombre. Per a totes les altres qüestions relatives a la seva configuració com a entitat local, és la llei ordinària la norma que ha de regular l'organització i funcions. Existeixen actualment 7 comunitats autònomes uniprovincials, de manera que fer coincidir la província amb les CC.AA. existents no és sinó generalitzar una cosa ja existent. L'adaptació de les actuals diputacions provincials al nou mapa no planteja cap problema tècnic insoluble, com bé acredita l'experiència actual i l'experiència històrica de la Mancomunitat de Catalunya.

La formació d'una majoria de govern provisional sobre aquestes les mesures suggerides podria desbloquejar l'actual situació de tancament del sistema polític i crear les condicions de possibilitat d'un sistema electoral i institucional que estigués en condicions de plantejar sobre bases modificades el sistema de representació, el sistema de partits i l'organització territorial de l'Estat, sense impedir, al contrari, estimulants-la, la reforma constitucional.